Arnošt Lustig

Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou

I ten nejslabší může udělit bezpráví lekci

Mladá fronta

Modlitba
pro Kateřinu Horovitzovou

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

Arnošt Lustig

Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou – e-kniha
Copyright © Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MLADÁ FRONTA

Arnošt Lustig

MODLITBA PRO KATEŘINU HOROVITZOVOU

Arnošt Lustig

MODLITBA PRO KATEŘINU HOROVITZOVOU

Mladá fronta

Copyright © Arnošt Lustig, 2011

ISBN 978-80-204-2399-3 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-204-5029-6 (ePDF)
ISBN 978-80-204-5028-9 (ePUB)
ISBN 978-80-204-5030-2 (Mobi)

Pan Herman Cohen (vybavený jako ostatních devatenáct mužů v nízké synagoze americkým pasem) si prostřednictvím pana Brenskeho objednal krejčího, a když přišel, řekl mu:

„Uděláte mi cestovní oblek místo toho, který mám na sobě a který, jak sám vidíte, je už téměř zničen; dejte do toho fortel a švih, odměním vás královsky."

Pověděl to opravdu jako někdo v San Francisku. Nikterak se přitom nenechal zastrašit přítomností vojáka, který krejčího přivedl z vedlejšího tábora, ani strážemi v koutech modlitebny.

Takovými vojáky v žabích zelenavých stejnokrojích barvy bahna i leknínů byla ostatně obklíčena synagoga i její přilehlé obytné stavby zevnitř i zvenku už přes jeden a půl hodiny; Kateřině Horovitzové, která prve na rampě nahlas odporovala svému otci na jeho důvody slovy: „Ale já nechci zemřít…" (takže si ji pan Cohen u pana Brenskeho na kolejišti vyreklamoval), to vehnalo do očí obdiv; zapůsobilo to na ni jako těžké víno, přivádějící náhle člověka k sladké, hluboké a neuvěřitelné závrati. (To byla zvláštní představa u ní, která víno ještě nikdy ve svém životě neokusila.) Ještě nevěděla, že samo požádání o její osobu mělo v očích pana Hermana Cohena vyzkoušet počestnost úmyslu pana Bedřicha Brenskeho, právě tak jako teď to, co provedl s krejčím. Jak prve řekl: „Uděláte mi cestovní oblek…" v sebedůvěře, tomu ani nemůže být jinak. Podle pana Brenskeho to byl ještě nedávno nejlepší varšavský krejčí.

„Oblek," pokračoval vzápětí pan Herman Cohen vlídně i trochu spatra ke krejčímu v pruhovaných vězeňských šatech a také vlastně k vojákovi, který vedle krejčího stál (jako by snad krejčí

mohl být ozbrojen nebo jako by se od něho dalo všelicos nekalého očekávat), „s patřičným počtem vhodných záhybů, aby se nemačkal ani nepáral; jistě víte, co mám na mysli; a s moderním střihem, jak se samo sebou rozumí. Nejlepší by byla tmavší látka, která potlačuje tloušťku a dává postavě švih, ale ne zase černá, jako bych byl ve smutku. Nu, a tady pro slečnu Horovitzovou, o kterou se od této chvíle budu starat, jako by byla moje vlastní, se snažte vykouzlit kabát vhodný pro tohle mizerné počasí a také aby se nemusela ve světě stydět. Nemusím vám snad ani povídat," opakoval hlasem, který nasadil, když krejčího první oslovil, „že chci pro sebe i pro ni jen to nejlepší a že nebudu mít při mzdě těžkou ruku."

Bylo to opravdu řečeno takhle jen proto, aby dodal zmužilosti především sám sobě, protože krejčí poslouchal bez valného zájmu, připraven beztak udělat vše, co bylo v jeho silách. Pan Cohen si také po celý čas své řeči lámal hlavu, proč lidé na rampě šeptali, že tam je plyn, a jaký plyn asi mínili.

Kateřina Horovitzová si plochými dlaněmi bezděčně přejela po bederních kostech, jako by se už připravovala, až bude zkoušet nový plášť. Stále ještě nevstřebala, jak se to všechno zběhlo, a soustředila se hlavně k potřebě chvíle; byla připravena tvářit se jako zralá a slavná tanečnice, jako prve při krátké příležitosti, kdy byla s panem Hermanem Cohenem sama. (Na to jí řekl, že právě to není teď nejdůležitější; a s tím, co bude pak, ať si zatím nedělá starosti; to že už nebude žádná svízel: jeden z pánů, jmenovitě pan Rappaport-Lieben z Chicaga, byl jednak majitelem akcií tamějších jatek a jednak vlastnil velký kabaretní dům „Gondola", jehož název si dobře zapamatovala. Škoda, že o tom nebylo možno hovořit zevrubněji. Pak už totiž nemohla být neopatrná, protože pan Brenske a také další strážci přišli těsněji k ní.)

Pánové s americkými cestovními průkazy se předtím zřejmě příliš neznali. Původně jich také nebylo dvacet, ale dva tisíce; jenže (a to se jim říkalo už v Itálii, odkud jeli) příslušné americké úřady měly zájem především na těchto majetných pánech, protože německou stranu také nezajímali anonymní řadoví němečtí vojáci, ale generál a jiné významné vojenské osobnosti; a tak s ohledem k zámožnosti těchto pánů na jedné a důležitosti generála na druhé straně dostalo všechno, co je přivedlo zatím až sem, punc určité mimořádnosti.

Krejčí byl vychrtlý jako svůj vlastní stín a měl modřinu na čele; chvěl se možná opovržením, které ho léta pobytu ve vedlejším táboře naučila skrývat, aniž bylo znát, na koho svaluje vinu za učiněné příkoří; díval se nenápadně, ale v jednom kuse na ramena mohutného, trochu už tloustnoucího Hermana Cohena, na první pohled boháče a podle způsobu jeho řeči, když si objednával šaty, i zazobance.

V tomto pohledu mohla být skryta pro všechny, co tu stáli, oceňující, a zároveň číhavá přísnost krejčovského mistra, který váhal připustit, že tu je v nové úloze, a zároveň jeho pronikavá zvědavost – stejně tak jako jen lítost někoho, kdo chytře vytuší v každé nárameníkové vycpávce proti sobě zašité zlato a valuty, a nakonec závist, nebude-li snad objednaný oblek sloužit panu Cohenovi opravdu k cestě odtud.

Tisícům, ba statisícům a milionům lidí – jak si krejčí v duchu říkal – se smrsklo jejich největší přání na to, aby se dostali z vedlejšího tábora (jako by už tím obecně pro ně mohl začít nějaký lepší život). A tady proti němu stála najednou dokonce dvojí živoucí představa obchodu: pan Herman Cohen a Kateřina Horovitzová.

Třebaže stráže v uniformách a dráty, jimiž protékal smrtonosný elektrický proud, a betonové zdi vytvářely téměř nepropustnou hráz, věděli všichni, že v téhle synagoze a jejích staveních

je skupina dvaceti amerických Židů, kteří pocházejí především z Polska nebo snad zčásti z Čech. Už bylo veřejným tajemstvím, že byli chyceni při nedávném vylodění spojeneckých vojsk na Sicílii, kdy německá armáda obsadila větší část země a Řím, a že byli odvezeni sem. Po kratičkém prodlení na rampě se jich ujal pan Bedřich Brenske, velitel tajného oddělení, aby se zacházení s nimi okamžitě odlišilo od zacházení s ostatními; upozornil je na to, že budou krátce internováni před svou další cestou na západ od Generálního gouvernementu v těchto budovách a dále že se on osobně bude snažit splnit každé jejich přání, pokud ovšem bude splnění v jeho silách a zároveň v souladu se zájmy říše, protože i v tak mimořádném případě může platit: bližší košile než kabát. Zřejmě to slyšela část právě příchozích z Varšavy, kteří přijeli na rampu druhým vlakem po bloudění železnicemi Generálního gouvernementu, a mezi nimi Kateřina Horovitzová; otec jí zrovna říkal, dívaje se na množství lidí za dráty a na dýmající komín za kolejištěm: „Sem si přicházíme pro smrt.“ V rodině Horovitzů se nikdy neslušelo odmlouvat otci. Nebyla také ještě natolik samostatná, aby si to dovolila; ale vystoupila z vlaku unavená a vyplašená, a tak s otcem nejdříve v duchu nesouhlasila, a pak to nahlas vyjevila; snad přitom její pohled anebo vláčný taneční krok, pýcha, nebo dokonce jmenovitá žádost (to nikdo přesně nevěděl a také na tom z hlediska výsledku nezáleželo) přiměly Hermana Cohena, prostředníka mezi panem Bedřichem Brenskem a skupinou, aby ho o ni požádal. (To byla chvíle, kdy říkala otci nepokrytě a upřímně: „Ale já nechci zemřít…“) Celý tábor také už věděl, že pan Brenske bez otálení svolil (to se pak více než cokoli jiného z jeho činů a slov rozneslo rychlostí blesku); požádal Kateřinu Horovitzovou, aby vykročila ze své řady a aby se připojila k americké skupině; kufry že jí budou dodány s malým

zpožděním; ihned vystoupila a její otec byl davem tlačen ke straně a dál. A konečně věděli v táboře kus cesty tady odtud i to, že matka Kateřiny Horovitzové, její otec, děd a všech šest sester bylo zaplynováno hned poté, co ona sama v doprovodu pana Brenskeho a ostatních skutečně opustila rampu; marně se do té chvíle otáčela; mezi kolejemi a cestou panoval zmatek; jeden nevěděl o druhém; lidé hledali svá zavazadla, manželky muže a otcové a matky děti a naopak. V táboře byli seznámeni dokonce už i s takovými podrobnostmi, jako že se to rodině Kateřiny Horovitzové stalo ve třetí plynové komoře a že všech devět těl bylo vzápětí po zaplynování spáleno v pecích, kde měl své komando rabín Dajem z Lodže.

Krejčí se díval na pana Hermana Cohena a úkosem, ale nenápadně rovněž na vojáka, a to i proto, aby se nemusel koukat zpříma na Kateřinu Horovitzovou; nevěděl, jak by jí tuto novinu sdělil a zda by vůbec bylo vhodné, aby něco takového teď tanečnici sděloval. Uznával v duchu, že je ve svém dětském výrazu, dozrávajícím těle a tváři mladé ženy opravdu taková, jak se v celém vedlejším táboře říkalo; dobře odpočítaná půldruhá hodina po jejím odchodu stačila, aby se z toho už stala legenda; hned se vyrojily řeči o krásné, ale zbabělé Židovce, která se vymkla z údělu, přichystaného celé její rodině. Byla to zbabělost z nutnosti, ale možná, že ne tak docela; koneckonců i jiní ještě toužili po životě, jako by nikdo neznal předem svou míru. A nepodobal se beztak všechen vnější svět táboru, který už všude natáhl své ostnaté dráty jako chtivé a silné ruce, takže mu venkoncem nikdo nemůže ujít nastálo? Krejčí tudíž zavrhl, přešel a odpustil sebevědomý tón, kterým k němu hovořil tento americko-polský Herman Cohen, obřezaný navlas stejně jako on. Aby to zakryl, tvářil se dál, jako by ho zajímaly boháčovy vycpávky. A znovu se upnul ke Kateřině Horovitzové. To ostatní, co se jí týkalo, bylo

spojováno v ústech nejstarších a nejvzdělanějších vězňů, s kterými se krejčí stýkal a kteří ještě nešli do komor (a to byl jen žalostný zbyteček, protože více a déle než silní duchem odolávali silní tělem), s příběhy z jedné starověké země (kde slavná mladá žena, díky svému strýci, zabránila vyhubení svých nevinných bratří) a ze středověkého Španělska (kde pro krásnou Židovku zapomněl jistý náruživý král na svou vlastní manželku). Něco ze vzdáleného, až neskutečného půvabu těchto zkazek však probíhalo jako ozvěnou i nyní ve slovech, která si v souvislosti s ní v duchu vybavoval, a to dokonce jako koruna toho všeho, i když pro ni dosud bez jasnějšího konce, zato s jasným vědomím, že s jejími lidmi se to už dovršilo. Bylo to všechno právě teď, říkal si krejčí, během jedné a půl hodiny, v nejsoučasnějším okamžiku, kdy on a ona svorně spolu s ním a s ní a s panem Cohenem a těmito druhými devatenácti vdechovali bahnitý vzduch těchto zářijových polských rovin, široko daleko už značně prosycených mastnotou spálených lidských kostí a masa a lidského sádla, což ubíralo prastarým bažinám hloubku i vůni. Začalo se o ní po táborových pláních a koutech vyprávět, že už ve dvanácti letech tančila místo učení a bývala bita, protože každá židovská matka, která nemiluje metlu, nemá patrně ani ráda své dítě; a že později, když se z plukovnického Polska stal Generální gouvernement, tančila prý na jakémsi večírku, přepadeném německými vojáky; všechny ženy a dívky tu prý byly znásilněny, kromě ní, protože doslova uchvátila německého komandanta a ten pak za to byl degradován a okamžitě odeslán na východní frontu, kde zemřel; nikoli však ruskou střelou, nýbrž naopak kulí z německé parabely vojenské frontové policie, do týla, jak umírají zrádci. Pověsti o její někdejší slávě předběhly skutečnost, táborová fantazie ji dokonce líčila na prknech, která znamenají svět – v hudebních halách někde v Londýně anebo v San Francisku, kde – jak se

proslechlo – našel svůj domov po Varšavě pan Herman Cohen. A také se už bůhvíjak vědělo o podílech pana Rappaporta-Liebena na jatkách v Chicagu a o tom, že on sám je ve své „Gondole" velkým kabaretiérem. Odlišoval se od nich tedy nikoli obřízkou, ale cestovním pasem; a to nebylo ve skutečnosti odlišení, nýbrž nedělitelné spojení. – Krejčí tu stál a duši mu naplňovaly nejrozličnější dohady. Vězeňský mundúr typu zebra splýval z jeho svislých ramen a rukávy byly delší, než se patřilo. (Způsobil to v této chvíli možná právě jeho nahrbený postoj, nepozornost při držení těla, protože se nevěnoval tomu, nýbrž svým úvahám.) V panu Cohenovi a v Kateřině Horovitzové to však na druhé straně nemohlo vzbudit patřičnou důvěru v jeho střihačské a šičské umění. Neměl ani špendlíkové hlavičky ve rtech, jak do dělávají řemeslníci jeho druhu, ani centimetr z voskovaného plátna kolem krku, jen na jeho tenounkých a dlouhých prstech bylo znát, že hodně šije; bříška ukazováku a prostředníku pravé ruky byla zčernalá, jako by ani nepoužíval náprstek.

Četař, který krejčího doprovázel, dosáhl zřejmě mezní hranice jinošství; mohlo mu být nanejvýš jedenadvacet let; byl to jeden z těch sotva opeřených německých kloučků, kteří – jak krejčí věděl – dorůstali ve vedlejším táboře buď patřičné tvrdosti, anebo pod dojmem přísného táborového řádu, jenž platil pro obě strany, používali za nocí u drátů své pušky sami proti sobě, s hlavněmi naplněnými vodou a zavedenými ústím do úst nebo pod bradu, takže stačili zutou nohou ještě stisknout kohoutek – nebo zešíleli z přetlaku nečekaných dojmů anebo byli střílení svými již zocelenějšími kamarády. Krejčí sám viděl takovou popravu, provedenou poručíkem Horstem Schillingerem před očima vězňů; jakýsi pěšák se nemohl dívat na malé hořící děti nebo na starce, jako by zapomněl, že to není vyvolená rasa a že nesmí zhřešit soucitem; měl prý prohlásit, že s tímhle nechce

nic mít. K exekuci došlo poblíž krejčovských dílen; a jak řekl tenkrát pan Bedřich Brenske poručíku Horstu Schillingerovi, splnilo to účel na obou stranách. Pěšák byl tehdy pro výstrahu spálen v třetí peci, jako bílý Žid, hanobitel a prznitel nordické rady, ve spalovně, kde vládl rabín Dajem z Lodže a kde se sušily ženské vlasy, ostříhané mrtvolám v plynových komorách už po vodním postřiku, kterým se po akci odstraňovaly nechtěné výměšky, takže vlasy byly jen vlhké, ale ne zanedbané.

Rabín Dajem z Lodže byl hračka pana Brenskeho, jak tomu také může být; dovedl krásně zpívat, na což se přišlo čirou náhodou; když měl být stařec zaplynován, nevhodně povzbuzoval zpěvem umírání svých bratří, takže ho pan Brenske slyšel až za dveřmi; otevřel, vytáhl ho a určil mu tento líbezný zpěv jako práci a povinnost v sušárně.

Ale tenhle neopeřený četař, který sem krejčího přivedl a který se jmenoval Emerich Vogeltanz (jak se krejčí dověděl z toho, že mu prve připošil potítko čapky, kde byla jmenovka), pohlížel na Kateřinu Horovitzovou věcně, ne se soucitem, ale spíš uznale; dítě a žena, obojí v jednom, přišlo by na to, co by člověk při svém počínání chtěl potlačit a co naopak vyzdvihnout; krejčí i pan Herman Cohen v tu chvíli svorně pocítili pýchu, jako by se o tom přímo domlouvali: „Čímpak jste byla, holubičko?“ zeptal se četař Vogeltanz a ona odpověděla:

„Tanečnicí.“

„Hm, hm.“

Hle, sami nadlidé, a uznávali tuto mladistvou židovskou květinu a dávali své uznání najevo; a krejčí a boháč s americkým pasem nalezli uprostřed svých vzájemných pohledů první souzvuk porozumění. Slovo „hm“ a ještě posunek stačily k tomu, aby se lesk z očí krejčího odrazil ve vlahém povlaku malých, pozorných očí pana Hermana Cohena; v duchu si oba řekli, jak

dobře udělal pan Cohen, že vyrval tuto dívku smrti. Neboť jakkoli si nechtěl pan Herman Cohen připouštět zbytečné deprimující návratné myšlenky na to, co spatřili na rampě a co slyšeli a jak uboze působil shrbený krejčí, všichni pánové už tušili, co znamenal tábor, aniž jim kdokoli něco pověděl. (To ještě nikdo z nich neřekl „ani svatba, ani pohřeb“, jako pak jeden z nich později.) A tak se snad přestěhovalo z duše do duše obou mužů stojících proti sobě kromě upřímné pýchy a ocenění i kus toho, co věděl krejčí, ale nevěděl a možná ani nechtěl vzít na vědomí pan Herman Cohen. A pan Cohen o to trpělivěji čekal krejčího odpověď, a krejčí se nepatrně narovnal.

Kateřina Horovitzová cítila jejich pohledy a nabádala se zkroušeně ke skromnosti, alespoň do té doby, dokud se nedostanou odtud za hranice tábora a pak za hraniční sloupy samotné říše. Byla v ní lítost, že se nedokázala přimět, aby alespoň na okamžik vypustila ze svých myšlenek nejmladší sestru Leu a matku, a to byl vždycky konec; za těmito dvěma pochodovala v její představě celá rodina, devět lidí, kromě ní samé. Byla už rozhodnuta zneužít dobroty pana Hermana Cohena, aby požádala ještě o ně, třebaže pan Brenske řekl, že její osoba jako mimořádný doprovod zatím stačí; ale neřekl to přímo ani jemu, ani jí; čekala teď proto na okamžik, až celá tato pošetilost s krejčím a šatstvem skončí. Prve když pan Cohen žádal nové šaty, přivolil pan Brenske velmi ochotně, ale zároveň se omluvil za to, že to nebude možné u všech dalších pánů z prosté časové tísně a že by tu pro tolik lidí ani nebyli vybraní krejčí. Pan Brenske dokonce připustil, že pomačkané šaty všech ostatních pánů, kteří bohužel cestou z Itálie téměř nespali, budou možná pohnutkou mnoha pomluv, až se ocitnou na místě výměny; ale kdo bude chtít a mít dobrou vůli, spatří v tom také svědectví o spěchu z německé strany. Potom všichni rádi zapomenou na

štrapáci s převlekem, až místo vyřizování zameškaných záležitostí budou shánět nové oděvy.

„Není to mnoho za tu cenu," řekl. „Ať udeří, kdo je bez viny."

Četař Emerich Vogeltanz si zčistajasna šťavnatě uplivl, právě tam, kde stál; bylo to uprostřed místnosti, kde na to každý viděl. Snad to udělal proto, aby zakryl svůj obdiv, říkaje stále jen polohlasně „hm, hm…"

Byla vskutku setsakramentsky pěkná, ta židovská děvka, přiznával si Emerich Vogeltanz v duchu, urostlá, o něco vyšší než pan Herman Cohen, který ostatně také nevypadal jako nějaký trpaslík, a zároveň útlá v ramenou a se štíhlou hladkou šíjí. Zastavil se pohledem na výrazu tváře překvapeného a nevěřícího dítěte, u koutku úst maličko pokleslých a na přímé vrásce čela, nejenom něžné, ale i ostré.

„Udělám, co mohu," řekl konečně krejčí. „Tak jak to má být…"

Pohledy četaře, krejčího a pana Hermana Cohena spočinuly na těle a tváři Kateřiny Horovitzové. Za jiných okolností by to u ní zřejmě přivodilo stud, ale tady všechny běžné okolnosti pomíjely současně ve svých příčinách i následcích. Bylo to náhle jediné, čeho se mohla přidržet. Neplatilo tu staré matčino nabádání a varování; musela se tak i tvářit. Věděla, že to možná není docela správné, ale bylo to přece jediné možné východisko. Nemohla se držet slova správné, nešlo o tohle slovo. A tak vydržela všechny pohledy.

„Hm, hm…" hučel znovu Emerich Vogeltanz; nic výstižnějšího jej nenapadlo.

Její nohy měly ladnost prchající srny a vlasy byly jako nejčernější uhel, dlouhé, pevné a lesklé. Pan Brenske ji samozřejmě ušetřil ostříhání, jak vděčně pan Herman Cohen v duchu zaregistroval hned na rampě, kde se první příchozí řadili k ho-

ličům a kde už druhý proud zprava při koleji uhýbal k nízkým budovám. Ale bylo tu i náhlé uplivnutí a v něčem to všem – a dokonce i samotnému Emerichu Vogeltanzovi – cosi zkazilo.

Oči Kateřiny Horovitzové se dívaly teď o poznání méně lítostivě; zářily v odlesku staré mědi, hnědé a zelené s jemným nádechem zlata.

„Co mohu a co nejdříve…“ opakoval krejčí a zase se shrbil; chtěl možná to plivnutí zamluvit.

Ale ještě tu bylo. Nesmazala a neodstranila je ani slova Hermana Cohena, pronesená předtím jakoby někým, kdo věděl, co si může dovolit, i tehdy, je-li vedle tábor. Ano, jakmile osamějí, udělá to, opakovala Kateřina Horovitzová sama sobě ještě horlivěji než prve; požádá pana Hermana Cohena, aby vykoupil matku, otce, děda a jejích šest sester. Shromažďovala si výrazy, jimiž to za chvíli vyjádří. Voják jí naháněl strach, ostatní stráže, třebaže mlčenlivé, také hrozily. Krejčí v ní vzbuzoval v tomto sousedství zase jinou hrůzu, ba odpor, jak vypadal uboze a jak jí připomínal všechno, co možná nechtěla vidět, svou pouhou tělesností. Co záleželo na ní samé, nepřála si nic, než aby vyřídil vzkaz její rodině, aby alespoň znali její příští snahy. V duchu se musela v jednom kuse vracet nazpět k okamžiku, kdy byli ještě na rampě a kdy lokomotiva s dieselovým motorem přitlačila na druhou kolej italský vagon s těmito prominenty, z jejichž strany jí hned svitla naděje. Viděli přece už na výhybce v ulici Stawki ve Varšavě, kam odjíždějí. O tomto táboře se mnoho mluvilo i hodně mlčelo. Obojí bylo naplněno. Když přijeli, poslal nějaký urostlý, tmavovlasý německý důstojník s knírem matku a sestry jinam, než kam šla ona, a pak se také otec dostal pryč; stačila mu pouze poslat vzkaz po paní Mandlbaumové z Nízké ulice ve Varšavě, oč se právě pokusila a co se děje, a že tedy půjde s těmito pány. Pan Herman Cohen okamžitě svolil, že

zaplatí částku, uvedenou panem Brenskem (protože slyšel, jak řekla: „Ale já nechci zemřít…“). Pan Cohen se toho chytil téměř bezděčně, protože cesta z Itálie byla bezútěšná a chtěl dodat nějaké naděje sobě i ostatním devatenácti pánům. A dovedl riskovat. Jeden z nich, snad pan Oskar Löwenstein, podotkl, že by udělali lépe, kdyby se starali jen o sebe; ale mělo to i svou druhou stránku – opravdu bylo cítit, že ještě něco zmohou, jednotlivě nebo všichni dohromady a v tomto prostředí a za těchto okolností. Bylo to sto tisíc zlatých švýcarských franků. Kateřina Horovitzová však ani nezrudla, ani nezbledla. Přestávala se divit. Nedovedla si takovou sumu ani dost dobře představit. Pan Štěpán Gerstl vyjevil na rampě hned poté, co byla koupena, jeden ze svých snů; řekl totiž, že se mu zdálo o hodech, ale nedodal, co to má znamenat; připomněl tím ostatním pánům, že vlastně už opravdu hezky dlouho nespali a nejedli. Na to však už nikdo nic nepodotkl. Jak mohl pan Gerstl snít, když nespal ani nebděl? Kdyby snad dal pan Herman Cohen teď hned krejčímu nějaké peníze, napadlo ji najednou, aby byl ochotnější, byl by učiněn další důležitý krok. Styděla se za to, jak zařizovala své záležitosti za peníze z pokladny pana Hermana Cohena, ale bylo to přece za tak výjimečných okolností a byla hotova udělat za hranicemi všechno, aby mu to oplatila, a možná, že ani jemu už o peníze nešlo. Paní Mandlbaumovou také hned na rampě ztratila z očí. Sledovala marně obrys její hlavy a zad; Pan Brenske stejně jako pan Herman Cohen dost spěchali, aby se prý nemotali mezi kolejemi; pan Brenske ještě zdůraznil, že by tu mohli chytit i nějakou nákazu, která by ohrozila jejich cestu, protože příchozí ještě nemohli být dezinfikováni; někdo z pánů se dokonce po těch slovech křivě podíval i na Kateřinu Horovitzovou; celá skupina pak odešla v doprovodu pana Brenskeho a s jeho lidmi až sem.

Tolik snad platilo i zde, myslela si, jako předtím ve Varšavě na obou stranách zdi; za valuty a zlato bylo možné zakoupit u německé armády a příslušníků tajné policie vždy sdostatek věcí tak vynikajících, jako byl černý polský nebo německý vojenský chléb, anebo dokonce portugalské rybky v plechovkách s podobiznou tamějšího panovníka, jestliže přitom nemyslela hned na tak zbytečné pochoutky, jako jsou proužky správně připraveného vyuzeného hovězího masa. Neboť v rodině Horovitzů se vždycky bral ohled na duši ptáků a zvířat skrytou v jejich krvi a všechno, co bylo od masa, se jedlo zbaveno nejdřív této oduševnělé krve. To bylo jednou a někdy i dvakrát týdně, když byly svátky. Zase jí vytanula na mysli nejmladší sestra Lea, pro kterou by bylo škoda, kdyby musela zůstat vedle. Tak se v ní znovu a znovu obnovovaly nové výčitky, že opustila svou rodinu. Ale tábor byl přece smrt, a kam ještě tábor nezasahoval, tam mohl být život. Utěšovala se, že každý by na jejím místě udělal zrovna tak. Jenže vidina sestry neodcházela. Lee už se nadouvala prsa a matka to vhodně a chytře potlačovala v oblečení, aby ji tak jako všechny ostatní své děti uchránila znásilnění; přes všechnu snahu vojenské policie o rasovou očistu, hlasně vytrubovanou vyhláškami, bylo zrovna tohle slabinou řadových německých vojáků, patrně tak jako každého jiného vojáka na světě. Bála se toho u všech svých dcer už od té nepěkné chvíle, kdy místo plukovníka nastoupil v Polsku německý kaprál; nedala si to nikdy vymluvit – ani otcem, který měl za to, že „pro ně přece ani nejsme lidé, tak jakýpak strach…!“ – a jenom u Kateřiny se neobávala. K tomu se teď Kateřina Horovitzová vrátila a u toho zůstala a věděla, že první článek řetězu jsou nyní tedy peníze, nejdříve za ni a pak pro krejčího a ostatní.

Krejčí zamžikal očima, aby střásl z víček slzy, které nebylo vidět. Už dlouho neplakal, protože se pláči odnaučil. (Tábor